

Villisikakanta-arvio tammikuussa 2020

Tuomas Kukko & Mervi Kunnasranta

29.1.2020

Tiivistelmä

Suomessa oli tammikuun 2020 alussa arviolta keskimäärin noin 1400 villisikaa. Kanta-arvion luottamusväli (90 %) on 1100-1750 yksilöä. Tämän hetkisen arvion valossa villisikakanta ei kasva ja kanta-arvio on vajaat 30 % edellisen vuoden arviota pienempi. Kannan pienenemiseen on vaikuttanut metsästys ja mahdollisesti myös rajan yli tulevien sikamäärien väheneminen. Laskua voidaan selittää myös kannan koon pienentymisen lisäksi aineistoihin ja menetelmään liittyvillä epävarmuustekijöillä. Villisikoja on edelleen eniten itäisen Uudenmaan ja Kaakkois-Suomen alueilla. Pohjois-Karjalan kanta näyttää vahvistuneen ja Pohjois-Savon ja Pohjois-Hämeen edellisvuoden tiheiden kantojen alueet ovat harventuneet.

Taustaa

Villisika on levittäytynyt itärajan kautta Suomeen. Nykyisin lajilla on vakiintunut lisääntyvä kanta Suomessa. Lajin leviäminen ja runsastuminen nähdään haitallisena erityisesti vahinko- ja tautiriskien näkökulmista. Villisikakannan kokoa ja levinneisyyttä pyritään rajoittamaan mahdollisimman tehokkaalla metsästyksellä. Kanta rajoitetaan erityisesti afrikkalaisen sikaruton (ASF) leviämisen ehkäisemiseksi. ASF voi levitä villisikojen välityksellä ja se on sekä villi- että tuotantosioille tappava virustauti. Tautia ei vielä ole tavattu Suomessa, mutta riski sen leviämisestä on kasvanut.

Maa- ja metsätalousministeriön asettama villisikatyöryhmä (2015) asetti keskeisiksi tavoitteiksi suunnitelmallisen villisikakannan hallinnan ja systemaattisen kannanarvioinnin Suomessa. Luonnonvarakeskus (Luke) on vuodesta 2017 lähtien kehittänyt villisian kannanarviointia. Luken tilastotieteellinen kanta-arviointimenetelmä pyrki hyödyntämään tehokkaasti useita eri tietolähteitä ja tuottamaan vuosittain kansallisen villisikakanta-arvion. Keskeisimpiä tietolähteitä runsauden ja levinneisyyden arvioinnissa ovat suomalaisten metsästäjien tuottama arvio alueensa villisikojen runsaudesta sekä tieto saalismääristä. Kannanarviointiin sisältyy lukuisia epävarmuustekijöitä, joten saatu numeerinen tulos on nähtävä enemmänkin suuruusluokkaa kuvaavana kuin tarkan yksilömäärän antavana arviona.

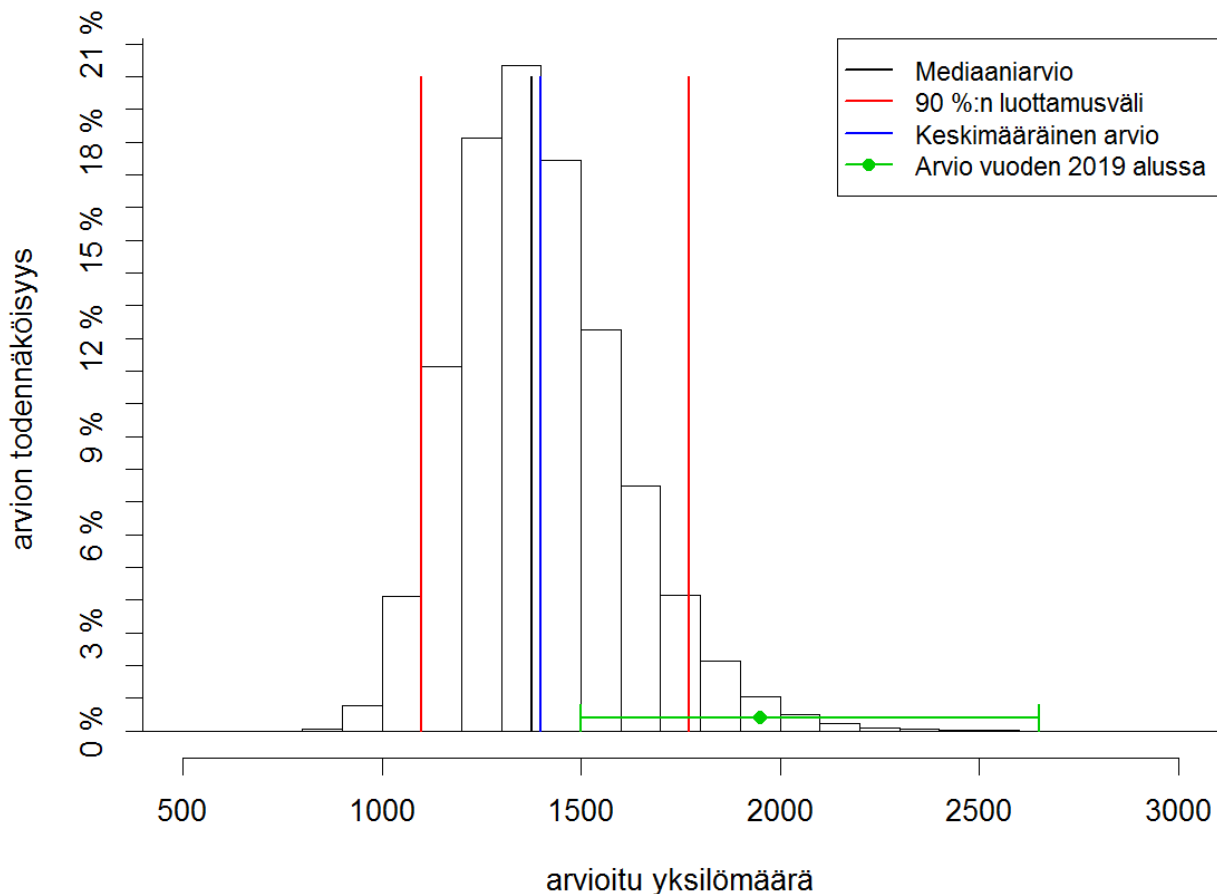
Laskentamenetelmä

Luken tuottama villisikakanta-arvio perustuu matematiikan ja ekologian yhdistävään tilastotieteelliseen menetelmään (Kukko ym. 2018). Menetelmässä yhdistetään hirvenmetsästäjien peräkkäisinä vuosina tuottama arvio villisian esiintyvyydestä ja runsaudesta saalistilastoihin. Lisäksi mallissa käytetään kirjallisuuteen perustuvaa tietoa villisikakannan tuottavuudesta ja kuolleisuudesta. Suomalaista villisikaa koskevaa tutkimus- ja seurantatietoa on erittäin vähän, joten mallinnuksessa joudutaan käyttämään

tietoja myös villisian eteläisemmiltä levinneisyysalueilta, mitkä eivät välttämättä vastaa Suomen tilannetta. Näin ollen kanta-arvioiden virhemarginaalit jäävän melko leveiksi.

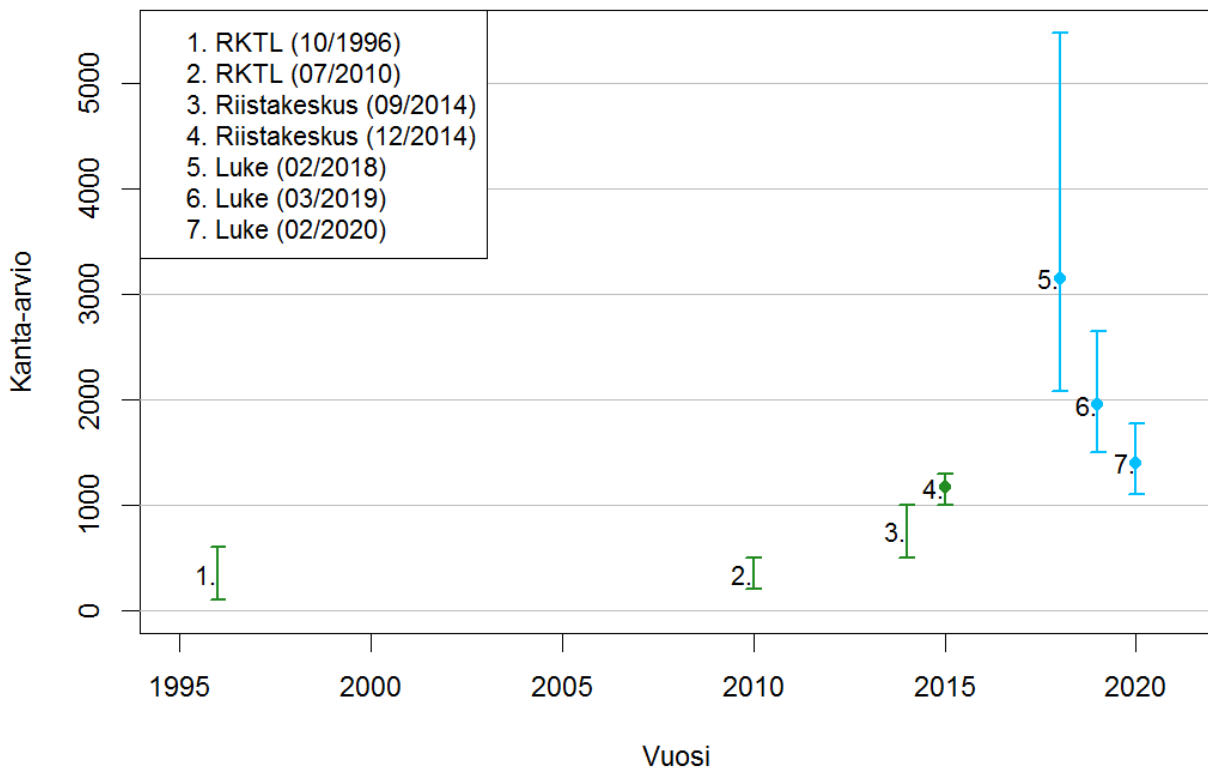
Villisikakannan koko

Suomessa oli tammikuun 2020 alussa arviolta keskimäärin 1400 villisikaa (mediaani 1375). Kanta-arvion luottamusväli (90 %) on 1100–1775 yksilöä (kuva 1). Suomen villisikakanta on arvion mukaan pienentynyt noin 28 % (10–44 %) verrattuna edellisen vuoden kanta-arviioon (mediaani 1950, luottamusväli 1500–2650).

Kuva 1. Tammikuun 2020 villisika-arviomallin tuottama todennäköisyysjakauma villisikakannan koosta. Todennäköisyysjakauma perustuu kolmeen miljoonaan simulaatioon.

Tammikuun 2020 arvio on nyt kolmas peräkkäinen Luken tuottama tilastotieteeseen ja ekologiaan perustuva villisikakanta-arvio. Aikaisemmat arviot villisikojen määristä perustuivat pääasiallisesti metsästysseuroille tehtyihin kyselyihin ja/tai asiantuntija-arvioihin (kuva 2). Kahden viimeisen kanta-arvion valossa näyttää siltä, että Suomen villisikakanta ei enää kasva.

Kuva 2. Villisikakanta-arviot Suomessa 1995-2020.

Villisikakannan koon pienenemistä voidaan selittää kannan koon todellisen pienentymisen lisäksi myös aineistoihin ja menetelmään liittyvillä epävarmuustekijöillä. On mahdollista, että Luken ensimmäinen kanta-arvio oli yliarvio, joten kannan kasvun kääntyminen ei todellisuudessa ole välttämättä aivan yhtä jyrkkä. Aikasarjan kasvaessa kanta-arvio tulee tarkentumaan.

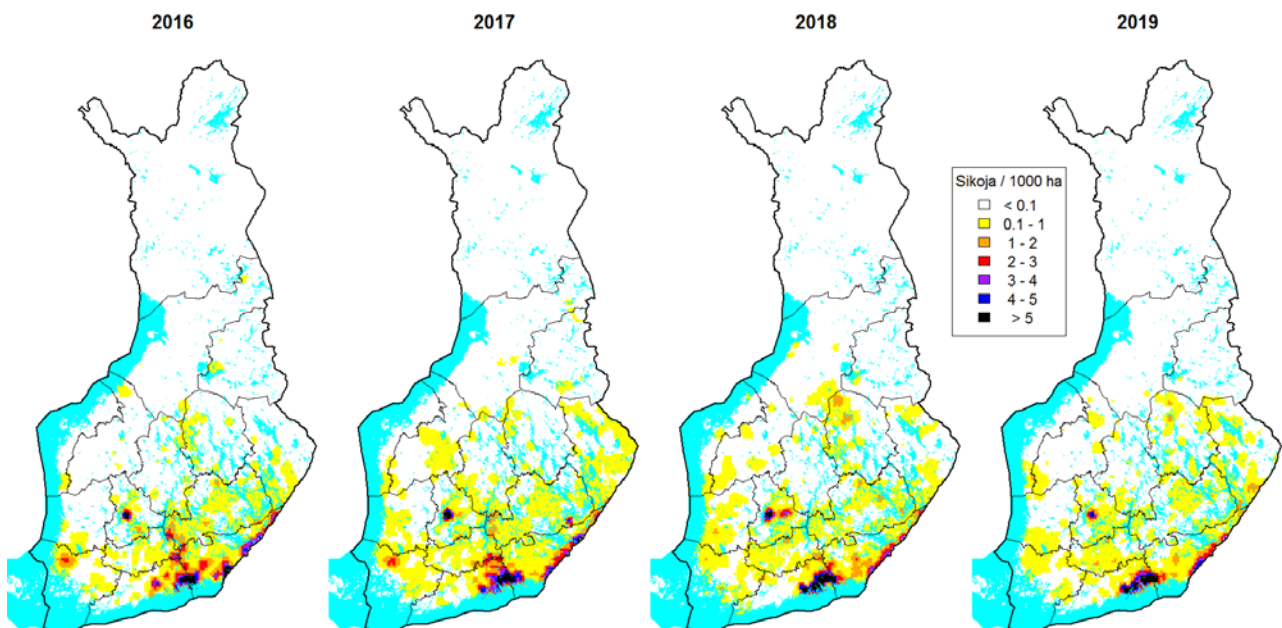
Kannan pienenemiseen on vaikuttanut metsästys, joka on villisikakannan tehokkain ihmislähtöinen säätelykeino Suomessa. Ilman metsästystä villisikakannan vuosittaiseksi kasvupotentiaaliksi on arvioitu noin 40 % (luottamusväli 32–48 %) (Kukko ym. 2018). Metsästävätkään nyt arvioitu kanta voisi kasvaa arviolta noin 550 (luottamusväli 450–650) sialla vuodessa. Olosuhteista riippuen kannan tuottavuus voi vaihdella enemmänkin. Suomessa kannan kokoon vaikuttaa myös tulomuuton suuruus ja

mahdollisesti myös rajan yli tulevien sikojen määrä on vähentynyt. Oma vaikutuksensa on voinut olla vuoden 2019 kohtuullisen vaihtelevilla sääolosuhteilla.

Vuonna 2019 kaadettiin noin 860 sikaa, kun edellisvuonna saalismäärän arvioitiin olleen noin 910 yksilöä. Villisian aiheuttamat suurriistavirka-avun tehtävät ovat pysyneet samassa suuruusluokassa viimeisen kolmen vuoden aikana. Villisikaan liittyviä SRVA-tapahtumia oli vuonna 2019 yhteensä 44 kpl, joista tieliikenneonnettomuuksia oli 32.

Villisian levinneisyys Suomessa

Villisikakannan levinneisyydessä ei ole havaittavissa merkittäviä alueellisia muutoksia. Hirveä metsästäneiden seurojen ja seurueiden jahtikauden 2019 päätöksen yhteydessä arvioimien yksilömäärien perusteella villisikojen tiheimpiä esiintymisalueita Suomessa ovat edelleen Kaakkois-Suomen rajaseutu ja Itäisen Uudenmaan rannikko (kuva 3). Huomattavimpia muutoksia edelliseen vuoteen ovat Pohjois-Karjalan kannan vahvistuminen ja Pohjois-Savon ja Pohjois-Hämeen edellisvuoden tiheiden kantojen alueiden harventuminen.

Kuva 3. Villisian levinneisyys ja runsaus hirvenmetsästäjien arvioihin perustuen metsästyskausien 2016, 2017, 2018 ja 2019 lopussa.

Lähteet

Ermala, A. 1996. Villisika. Riistan jäljille.

Kukko ym. 2018. Miten arvioida suomalaisen villisikakannan kokoa? Suomen Riista 64: 53-70.

https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/tietoa-meista/julkaisut/julkaisusarjat/tutkimukset/riskiraportit/afrikkalaisen-sikaruton-mahdollisia-maahantuloteitteja---riskiprofiili_4_2011.pdf

<https://riista.fi/villisikojen-ruokinta-luonnossa-kielletaan-ja-metsastysta-tehostetaan-afrikkalaisen-sikaruton-leviamisuhan-vuoksi/>

<https://riista.fi/villisikoja-suomessa-1000-1300-yksiloa>

<http://riistahavainnot.fi/sorkkaelaimet/villisian-kannanarviointi>